
Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte juuni 2017

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **C-549/15**: E.ON Biofor Sverige (eelotsus – biogaasikaubandus)
- **C-126/15**: Euroopa Komisjon vs Portugali vabariik (liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi – sigarettide aktsiisimaks, müügipiirang)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

- **C-75/16**: Menini ja Rampanelli (eelotsus – tarbijakaitse, vahendusmenetlus)
- **C-610/15**: Stichting Brein (eelotsus – üldsusele edastamine, autoriõigused)
- **C-422/16**: TofuTown.com (eelotsus – põllumajandustoodete ühtne turukorraldus, „piim“ ja „piimatoode“)
- **T-262/15**: Kiselev (üldkohtu otsus – ühine välis- ja julgeolekupoliitika, piiravad meetmed seoses Ukrainat kahjustava või ohustava tegevusega, sõnavabadus)
- **C-621/15**: W jt (eelotsus – vaktsiini puudus ja selle põhjuslik seos tekkinud kahjuga, tõendamiskoormis)
- **C-126/16**: Federatie Nederlandse Vakvereniging jt (eelotsus – töötajate kaitse, pre-pack-tehing)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-549/15: E.ON Biofor Sverige (eelotsus – biogaasikaubandus)

Euroopa Kohtu otsus, 22. juunil 2017

E.ON soovis Saksamaalt importida gaasi Rootsi. Ta käsitles imporditavat gaasi säästlikult toodetud gaasina direktiivi 2009/28/EÜ (taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta) mõistes. Biogaasi liigitamisega säästlikult toodetud gaasiks kaasnevad Rootsi õiguse alusel maksusoodustused. Direktiivi kohaselt nõuavad liikmesriigid ettevõtjalt biokütuste säästlikkuse kriteeriumide täitmise tõendamist. Rootsi Energiaamet tegi E.ONile ettekirjutuse muuta oma kontrollisüsteemi nii, et massibilanss oleks saavutatud selgelt piiritletud kohas. See tähendab, et biogaasi, mis on maagaasivõrgu kaudu Rootsi imporditud teisest liikmesriigist, ei saa siseneda E.ONi kontrollisüsteemi ja seda ei saa käsitleda säästlikult toodetud gaasina. Rootsi halduskohtul tekkis kahtlus, kas energiaamet võib sisuliselt keelduda liigitamast imporditud biogaasi säästlikult toodetud gaasiks.

Eesti leidis, et direktiivi ei tule tõlgendada nii, et liikmesriigid on kohustatud nõustuma liikmesriikidevahelise gaasivõrgu kaudu toimuva biogaasikaubandusega. Lisaks leidis Eesti, et direktiivi asjakohane säte on kooskõlas ELTL artikliga 34 ka juhul, kui selle kohaldamisel on kõnealusele kaubandusele piirav toime.

Euroopa Kohus leidis samuti, et **direktiivist ei tulene, et liikmesriikidel oleks kohustus lubada säästliku biogaasi importi**. Direktiivis on vaid osaliselt ühtlustatud see, kuidas tuleb massibilansi meetodit kasutada.

Lisaks leidis kohus, et **direktiivis valitud massibilansi meetod ei riku ELTL artiklit 34**. Nimelt ei muuda direktiiv otseselt võimatuks omavahel ühendatud riigisiseste gaasivõrkude kaudu toimuvat biogaasi liikumist. Direktiiv pigem soodustab kaupade vaba liikumist, kuna ühtlustab säästlikkuse näitajad, millele biogaas peab vastama. Direktiivis kehtestatud massibilansi tehnikat kasutav kontrollisüsteem vastab ka proportsionaalsuse põhimõttele.

Kohus märkis aga, et Rootsis kehtestatud nõue, et massibilanss tehakse kindlaks „selgelt piiritletud kohas“ ei tulene direktiivist, vaid Rootsi riigisisese õigusest. Järelikult tuleb kontrollida, kas sellist nõuet sätestades on Rootsi kinni pidanud ELTL artiklist 34.

Kohus märkis, et tegemist on piirava meetmega, millel on õiguspärane eesmärk. See lähtub üldisest huvist, milleks on vähendada kasvuhoonegaaside heiteid ning aidata ühtlasi kaasa inimete, loomade ja taimede tervise ja elu kaitsele. Siiski on kohtu hinnangul tegemist ebaproportsionaalse piiranguga. Kohtu hinnangul ei tõendanud Rootsi energiaamet, et tal oleks tegelikult võimatu veenduda biogaasi säästlikkuses, mis on imporditud teistest liikmesriikidest omavahel ühendatud riigisiseste gaasivõrkude kaudu. Nimelt oleks võimalik nõuda ettevõtelt tõendite esitamist ning võtta arvesse päritoluliikmesriigis rakendatud massibilansi süsteemi väljastatud teavet ja dokumente. Kokkuvõttes leidis Euroopa Kohus, et Rootsi energiaameti **ettekirjutus ei ole vajalik ja põhjendatud, et kindlustada teistest liikmesriikidest imporditud biogaasi säästlikkus ja on seega vastuolus ELTL artikliga 34**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-126/15: Euroopa Komisjon vs Portugali vabariik (liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi – sigarettide aktsiisimaks, müügipiirang)

Euroopa Kohtu otsus, 26. juunil 2017

Komisjon palus Euroopa Kohtul tuvastada, et Portugali määrus, mis keelab pärast märtsikuud müüa eelmisel aastal maksustatud ja tarbimisse lubatud maksumärkidega sigaretipakke, on vastuolus aktsiisidirektiivi 2008/118/EÜ ja proportsionaalsuse põhimõttega. Komisjoni hinnangul ei või liikmesriik kehtestada tubakatoodetele täiendavat aktsiisi pärast nende tarbimisse lubamist ega piirata nende turustamist maksudega seotud põhjustel (aktsiisidirektiivi artiklid 7 ja 9). Lisaks takistab kehtestatud piirang komisjoni hinnangul sigarettide vaba liikumist (aktsiisidirektiivi artikkel 39).

Kohus märkis esmalt, et aktsiisidirektiiv jätab aktsiisi sissenõutavuse tingimuste ja aktsiisimäärade kehtestamise liikmesriikide pädevusse. Järelikult, erinevalt komisjoni seisukohast, **ei saa direktiivist tuletada, et liikmesriikidel on ajaliselt keelatud piirata selliste sigarettide müüki, mis on õiguspäraselt turule viidud.**

Kohus ei nõustunud komisjoniga, nagu kaasneks müügipiiranguga ettevõtetele kohustus tasuda täiendavat aktsiisi, kuna ettevõtjatel on võimalus taotleda varem tasutud aktsiisi tagastamist (tingimusel, et need sigaretipakid tolli järelevalve all hävitatakse), või lubada tooted uuesti tarbimisse, kinnitades neile uued maksumärgid. Lisaks tunnustas kohus liikmesriikide õigustatud huvi võtta meetmeid oma finantshuvide kaitseks ning meenutas, et direktiivi taotletavaks eesmärgiks on maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise ning muude kuritarvituste vastane võitlus.

Analüüsisides meetme kooskõla proportsionaalsuse põhimõttega, märkis kohus, et meede on sobiv selliste õiguspärase eesmärkide saavutamiseks nagu võitlus maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimisega, samuti rahvatervise kaitse. Komisjon ei näidanud ka, kuidas oleks võimalik taotletavaid eesmärke saavutada vähem piiravate meetmeta abil. Järelikult on meede sobiv ja vajalik. Lisaks ei näidanud komisjon, et ettevõtjatele kaasnevad kulud oleksid taotletavate eesmärkide saavutamiseks ebaproportsionaalsed. Nimelt kannavad ettevõtjad kulusid vaid siis, kui lasevad tarbimisse ülemäärase koguse. Samas on sigarettide turg ja nõudlus vähepaindlik ja ettevõtjatele on aktsiisi tõus ette teada. Järelikult on ettevõtjatel võimalik teadlikult planeerida müüki nii, et ei tekiks ülemääraseid laovarusid.

Kohus leidis siiski, et meede ei ole vajalik sätestatud eesmärke silmas pidades vaid sellisel juhul, kui aktsiis ei tõuse. Sellisel juhul ei ole ettevõtjatel stiimulit lasta tarbimisse ülemääraseid sigaretikoguseid ning neile ei ole vajalik ka piiranguid kehtestada.

Kokkuvõttes leidis kohus, et **Portugal ei rikkunud aktsiisidirektiivi ja proportsionaalsuse põhimõtet kehtestades tarbimisse lubatud sigaretipakkidele turustamise ja müügi keeldu pärast 3-kuulist üleminekuperioodi sel juhul, kui toimub aktsiisi tõus.** Keeld on direktiiviga ja proportsionaalsuse põhimõttega vastuolus, kui aktsiis ei tõuse.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-75/16: Menini ja Rampanelli (eelotsus — tarbijakaitse, vahendusmenetlus)

Euroopa Kohtu otsus, 14. juunil 2017

Menini ja Rampanelli vastu esitati maksekäsk, mille peale nad esitasid vastuväite kohtusse. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkis kahtlus, kas selline vastuväitemenetlus on vastuvõetav, arvestades, et eelnevalt ei kasutatud vaidluse lahendamiseks vahendusmenetlust. Itaalia riigisisese õiguse kohaselt on enne kohtumenetlust kohustuslik läbida vahendusmenetlus. Lisaks peab seejuures tarbijat esindama jurist ning vahendusmenetlusest on võimalik loobuda vaid mõjuval põhjusel. Küsimuse all on selliste riigisiseste õigusnormide kooskõla direktiividega 2013/11 (tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta) ja 2008/52 (vahendusmenetluse kohta tsiviil- ja kaubandusajades).

Algatuseks analüüsis Euroopa Kohus, kas direktiiv 2013/11 on põhikohtuasjas kohalduv. Ta selgitas, et see ei ole kohaldatav kõikidele tarbijat puudutavatele vaidlustele, vaid üksnes nendele, mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele tingimustele. Esiteks peab menetlus olema algatatud tarbija poolt kaupleja vastu seoses müügi- või teenuselepingust tulenevate lepinguliste kohustustega. Teiseks peab menetlus olema sõltumatu, erapooletu, läbipaistev, tõhus, kiire ja õiglane. Kolmandaks peab menetlus toimuma vaidluste kohtuvälise lahendamise üksuse kaudu. Kohus leidis, et **riigisisese kohtu hinnata on see, kas põhikohtuasjas on menetluse algatanud tarbijad ja mitte kaks kauplejat, samuti see, kas täidetud on ka teine ja kolmas tingimus. Seega leidis kohus, et direktiiv võib olla kohaldatav, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus ei leia teisiti.**

Edasi leidis kohus vahendusmenetluse kohustuslikkuse kohta, et **tähtis ei ole see, kas taoline menetlus on kohustuslik või vabatahtlik, vaid see, et seeläbi säiliks pooltel õigus pöörduda kohtusse**, mis tuleneb ülal nimetatud direktiividest. Itaalia õigusnormid muutsid kohtuvälise vahendusmenetluse kasutamise enne kohtusse pöördumist küll kohustuslikuks, see aga ei kahjusta direktiivide eesmärki, sest isikutel jääb alles ka võimalus kohtusse pöörduda. Samas analüüsis kohus, kas taolise täiendava etapi läbimine enne kohtusse pöördumist, võib riivata tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet. Kohus jõudis järeldusele, et **vahendusmenetluse nõue kui hagi vastuvõetavuse tingimus võib olla tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega kooskõlas**. Seda siis, kui selle menetluse tulemus ei ole pooltele siduv otsus, sellega ei kaasne olulist viivitust kohtusse hagi esitamisel, see peatab asjassepuutuvate nõuete aegumise ega tekita pooltele kulusid või tekitab väikseid kulusid, tingimusel et seda menetlust saab kasutada ka muul viisil kui elektroonilisel teel ja et erandjuhtudel on võimalik tagada esialgne õiguskaitse. See, kas Itaalia õigusnormid vastavad nendele tingimustele, on eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnata.

Lõpuks leidis kohus, et **direktiivi 2013/11 sõnastusest tulenevalt ei pea vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusest osa võttev tarbija kasutama tingimata juristi**. Samuti rõhutas kohus, et kui tarbija loobub vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusest, ei tohi talle sellest tuleneda ebasoodsaid tagajärgi hagimenetluses. Seega on **selline riigisisene õigusnorm, mis lubab vahendusmenetlusest loobuda vaid mõjuval põhjusel, direktiiviga vastuolus**. Samas selline riigisisene õigusnorm, mis võimaldab trahvi määramist siis, kui vahendusmenetluses jäetakse põhjuseeta osalemata, tingimusel, et tarbija saab vahendusmenetlusest loobuda pärast esimest kohtumist vahendajaga, on direktiiviga kooskõlas.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-610/15: Stichting Brein (eelotsus — üldsusele edastamine, autoriõigused)

Euroopa Kohtu otsus, 14. juunil 2017

Stichting Brein on autoriõiguse omajate huve kaitsev Madalmaade sihtasutus, kes nõuab kahelt internetiühenduse pakkujalt, et need blokeeriks failijagamisplatvormi „The Pirate Bay“ domeeninimed ja IP-aadressid. See platvorm võimaldab kaitstud teoste metaandmeid indekseerides ja otsingumootorit pakkudes selle kasutajatel neid teoseid leida ning neid partnervõrgus jagada õiguste omajate loata. Eelotsusetaotluse esitanud Madalmaade kohtul tekkis küsimus, kas sellise platvormi internetis kättesaadavaks tegemine ja haldamine kujutab endast üldsusele edastamist direktiivi 2001/29/EÜ mõttes (autorõiguste ühtlustamise kohta infoühiskonnas).

Euroopa Kohus selgitas, et mõiste „üldsusele edastamine“ sisaldab endas vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale kahte kumulatiivset elementi – „edastamise toimingut“ ja edastamist „üldsusele“. Seejärel analüüsis kohus, kas need kaks elementi on põhikohtuasjas täidetud.

Esiteks, kas täidetud on edastamise tingimus. Failijagamisplatvormil ei ole teoseid veebi pannud mitte selle platvormi administraatorid, vaid selle kasutajad. Samas leidis kohus, et administraatoritel on möödapääsmatu roll teoste kättesaadavaks tegemisel, kuna nad võimaldavad juurdepääsu kaitstud teostele, indekseerivad ja kategoriseerivad torrentfaile, mis võimaldavad kasutajatel neid kergemini leida. Samuti kustutavad administraatorid vananenud või vigased torrentfailid ja filtreerivad aktiivselt veebisisu. **Kohus asus seisukohale, et seega on tegemist edastamisega ja mitte üksnes füüsiliste abivahendite pakkumisega.**

Teiseks, kas täidetud on tingimus, et edastatakse üldsusele. Kohus leidis, et põhikohtuasjas puudutab edastamine vähemalt kõiki selle platvormi kasutajaid, keda on kümneid miljoneid. **Seega on edastamine suunatud üldsusele, st määramata hulga potentsiaalsetele adressaatidele ja see puudutab suurt hulka inimesi.** Samuti analüüsis kohus, kas tegemist on uue üldsusega, st üldsusega, kellega autoriõiguse omajad algseks üldsusele edastamiseks luba andes ei arvestanud. Arvestades, et väga suur osa platvormil olevatest torrentfailidest viitavad teostele, mis on avaldatud ilma õiguste omajate loata, ei saanud see olla administraatoritele teadmata. Eriti kui administraatorid ka ise platvormi blogides ja foorumites on kinnitanud, et nende eesmärk on teha kasutajatele kättesaadavaks kaitstud teoseid. Seega leidis kohus, et **tegemist on edastamisega uuele üldsusele. Kokkuvõttes leidis kohus, et põhikohtuasjas kujutab failijagamisplatvormi kättesaadavaks tegemine ja haldamine endast üldsusele edastamist.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-422/16: TofuTown.com (eelotsus — põllumajandustoodete ühtne turukorraldus, „piim“ ja „piimatoode“)

Euroopa Kohtu otsus, 14. juunil 2017

TofuTown on äriühing, mis toodab ja turustab toiduaineid taimetoitlastele ja veganitele. Muu hulgas kasutab ta täiesti taimsete toodete reklaamimisel ja turustamisel nimetusi „Soyatoo tofuvõi“, „taimne juust“, „Veggie-Cheese“, „Cream“ ja teised sarnased nimetused. Saksamaa ühing, kes võitleb kõlvatu konkurentsi vastu, leidis, et sellised täiesti taimsete toodete müüginimed võivad olla vastusolus konkurentsiniormidega. Nimelt määruse

1308/2003 (millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühtne turukorraldus) kohaselt võib ainult piimatoodete kohta kasutada sõnu “piim”, “või”, “koor”. jms.

Euroopa Kohus märkis, et määrusest tuleneb selgelt, et mõistega “piim” ei saa põhimõtteliselt kirjeldada täiesti taimset toodet, vaid see on määruse tähenduses loomse päritoluga toode. Määruse kohaselt ka nimetuse “piim” täiendamine võib toimuda vaid juhul, kui toimub piima koostise muutmine, mis piirdub piima loomulike koostisainete lisamise ja/või eemaldamisega. Samuti peab ainult piimast olema saadud “piimatoode” nagu “vadak”, “koor”, “või”, “pett”, “juust” ja “jogurt”. Järelikult ei saa määruse kohaselt õiguspäraselt kirjeldada selliste nimetustega täiesti taimset toodet.

Teatud juhtudel võib teha erandi sellistele toodetele, mille täpne iseloom on selge tavapärase kasutamise tõttu või juhul, kui nimetusi kasutatakse selgesti toote iseloomuliku omaduse kirjeldamiseks. Sellised tooted on välja toodud otsuse 2010/791 I lisas. See loetelu aga ei sisalda viidet sojale ega tofule. Lisaks on võimalik komisjonil võtta vastu määruses sätestatud mõistete ja müüginimetuste suhtes erandeid. Komisjon ei ole aga erandeid piima ja piimatoodete osas teinud.

Kohus märkis, et sellist määruse piiravat tõlgendust toetavad ka määruse eesmärgid ja sellega ei rikuta proportsionaalsuse põhimõtet ega võrdse kohtlemise põhimõtet. Määruse eesmärk on aidata kaasa nii toodete tootmisele, kui turustamisele ning kaitsta ka tarbijaid. Ilma piiranguteta ei oleks võimalik kindlalt tuvastada tooteid, mille eripära tuleneb loomse piima loomulikust koostisest ja see võiks tarbijates tekitada segadust. Lisaks oleks vastupidine lahendus vastuolus eesmärgiga parandada tootmise ja turustamisega seotud majandustingimusi ning “piima” ja “piimatoodete” kvaliteeti. Kohus leidis, et vähem piiravate meetmetega ei ole võimalik välistada täie kindlusega igasugust toodete segiajamise ohtu tarbijate poolt.

Kokkuvõttes märkis kohus, et **määrust tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui nimetust “piim” ja muid määruses toodud “piimatoodete” nimetusi kasutatakse täiesti taimse toote kirjeldamiseks, turustamiseks või reklaamimiseks.** Seda isegi juhul, kui nimetusele on lisatud selgitavad või kirjeldavad täiendid viitega asjaomase toote taimse päritolu kohta.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

T-262/15 - Kiselev (üldkohtu otsus - ühine välis- ja julgeolekupoliitika, piiravad meetmed seoses Ukrainat kahjustava või ohustava tegevusega, sõnavabadus)

Üldkohtu otsus, 15. juunil 2017

Dmitry Konstantinovich Kiselev on Vene uudisteagentuuri Rossiya Segodnya (RS) juht, kes kanti 2014 Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust käsitlevate piiravate meetmete nimekirja. Nõukogu põhjenduste kohaselt on Kiselev Venemaa valitsuse propaganda keskne figuur, kes toetab Vene vägede viimist Ukrainasse. Hagi palus Kiselev kohtul nõukogu otsuse ennast puudutavate piiravate meetmete kohta tühistada. Hageja tõi muu hulgas välja, et piiravad meetmed kahjustavad ajakirjaniku ja kommentaatorina tema sõnavabadust ja talle ei ole esitatud piisavaid tõendeid või põhjendusi meetmete õigustatuse kohta.

Esiteks leidis üldkohus, et nõukogu põhjendus hageja piiravate meetmete nimekirja lisamiseks oli piisav. **Põhjendus võimaldab mõista, et tulenevalt oma rollist RSi juhina ning oma väljautlemistest ajakirjanikuna on hageja propageerinud Vene vägede tegevust Ukrainas. RS esitas Ukrainas aset leidnud sündmusi Venemaa valitsusele soodsas valguses ning seeläbi avaldas toetust valitsuse poliitikale Ukrainas valitseva olukorra suhtes.**

Üldkohus rõhutas, et sõnavabaduse puhul ei ole tegemist absoluutse õigusega. Sõnavabaduse piiramise põhjendatust hinnates lähtus kohus eelkõige sellest, kas hageja tegevus oli tõlgendatav kui nimekirja lisamise kriteeriumites toodud Venemaa valitsuse „aktiivne toetamine“. **Arvestades meedia ja eeskätt audiovisuaalmeedia osatähtsust kaasaegses ühiskonnas oli ette näha, et meedia ulatuslik toetus Venemaa valitsuse Ukrainat destabiliseerivale tegevusele ja poliitikale, mida eeskätt ülipopulaarsete saadete ajal esitas isik, kes on president Putini määrusega nimetatud RSi uudisteagentuuri juhiks, võib olla Venemaa tegevuse „aktiivne toetamine“ Ukrainas.** „Aktiivse toetamise“ kriteerium on antud juhul võrdlemisi lai ja nõukogul polnud kohustust tõendada hageja väljaütlemiste konkreetset mõju.

Lisaks tõi üldkohus välja, et hageja seotust Venemaa valitsuse Ukrainat destabiliseerivat tegevuse ja poliitikat soosiva propagandategevusega tõendab ka Läti elektroonilise meedia riikliku nõukogu 2014. aasta otsus ja Leedu radio- ja televisioonikomisjon 2014. aasta otsus, mis puudutavad vastavates riikides eeskätt nende Vesti Nedeli saadete ülekandmise peatamist, milles hageja osales.

Seega jättis üldkohus hagi rahuldamata ja kohtukulud hageja kanda.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-449/16: Martinez Silva (eelotsus — sotsiaalkindlustus, pereküvitised, õigus võrdsele kohtlemisele)

Euroopa Kohtu otsus, 21. juunil 2017

Kolmanda riigi kodanik Kerly Del Rosario Martinez Silva elab koos oma kolme lapsega Itaalias, kus tal on ühtne tööloa, mis kestab rohkem kui kuus kuud. 2014 taotles ta toetust, mis on ette nähtud vähemalt kolmelapseliste peredele, kelle sissetulek jääb alla teatud piiri. Itaalia ametivõimud keeldusid toetuse andmisest põhjendusel, et taotlejal ei olnud pikaajalist EL elamisluba. Martinez Silva esitas Itaalia esimese astme kohtule hagi, mis jäeti rahuldamata. Itaalia apellatsioonikohus palus Euroopa Kohtul eelotsustatult tõlgendada, kas direktiivi 2003/109/EÜ (mis käsitleb kolmandate riikide elanike staatust ühtse elamis- ja tööloa küsimustes) tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus Itaalia õigusnormid, mille kohaselt ühtse tööloaga kolmanda riigi kodanik ei või saada nimetatud kolmelapselise pere toetust.

Otsuses leidis Euroopa Kohus esiteks, et hüvitist, mida Martinez Silva taotles, tuleb käsitleda liidu õiguse mõttes kui sotsiaalkindlustushüvitist, mitte kui sotsiaalabi. Seejuures võttis kohus arvesse eelkõige hüvitise eesmärki, mitte selle andmise tingimusi ega asjaolu, kas riigisiseses õiguses loetakse hüvitist sotsiaalkindlustushüvitisteks või mitte.

Seoses Itaalia õiguse vastavusega direktiivile, leidis kohus, et direktiivist lähtuvalt **peab kolmandate riikide kodanikke, kes on liikmesriiki lubatud, et nad saaksid seal töötada kooskõlas liidu või riigisisese õigusega, kohtlema võrdselt liikmesriigi kodanikega.** Nii on see ka kolmanda riigi kodaniku puhul, kellel on ühtne tööloa, kuivõrd nimetatud luba võimaldab sel kodanikul vabalt elada loa väljastanud liikmesriigi territooriumil ja seal töötada.

Kolmandate riikide kodanike õigus võrdsele kohtlemisele kujutab üldreeglit. Kuigi liikmesriigid võivad direktiivist lähtuvalt teha sellesse õigusesse teatud erandeid, ei või piirata nende kolmandatest riikidest pärit töötajate õigusi, kellel on töökoht või kes on töötanud vähemalt kuus kuud, või on registreeritud töötutena. Liikmesriigid võivad küll otsustada, et direktiivi ei kohaldata pereküvitiste osas nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel ei ole luba töötada liikmesriigis rohkem kui kuus kuud, nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel on luba õpinguteks, või nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel on lubatud

töötada viisa alusel. Itaalia ei olnud aga antud juhul öelnud, et ta kasutab võimalust kolmandate riikide kodanike õigust piirata sätestatud erandite alusel.

Seega leidis kohus, et **Itaalia õigusnormid, mis piiravad nimetatud toetuse andmist pikaajalise elamisloaga kolmanda riigi kodanikele ja liidu kodanike perekondadele, on direktiiviga vastuolus. Kolmanda riigi kodanikku, kellel on ühtne tööloa, ei või jätta riigisiseste õigusnormide kohaselt välja niisuguse hüvitise saajate hulgast nagu kolmelapselise pere toetus.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-621/15: W jt (eelotsus – vaktsiini puudus ja selle põhjuslik seos tekkinud kahjuga, tõendamiskoormis)

Euroopa Kohtu otsus, 21. juunil 2017

W. lasi end B-hepatiidi vastu vaktsineerida Sanofi Pasteur'i toodetud vaktsiiniga ning aasta hiljem diagnoositi tal hulgiskleroos. Pärast W. surma taotlesid tema pereliikmed ravimitootjalt kahjuhüvitist. Hagi põhjenduseks toodi vaktsiini ja hulgiskleroosi ilmumise samaaegsus ning asjaolu, et ei W-l isiklikult ega ka tema pereliikmetel ei olnud seda haigust varem esinenud, on laadilt selline, et tekitab tõsiseid, täpseid ja üksteist toetavaid eeldusi vaktsiini puuduse kohta ning põhjusliku seose kohta vaktsiini süstimise ning selle haiguse tekkimise vahel. Kohtumenetluses nentis madalama astme riigisisene kohus muuhulgas, et puudub teaduslik konsensus põhjusliku seose esinemise kohta B-hepatiidi vaktsiini ja hulgiskleroosi tekkimise vahel.

Prantsusmaa kassatsioonikohus otsustas küsida Euroopa Kohtult direktiivi 85/374/EMÜ (liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta) tõlgendamise ning selles sätestatud tootja vastutuse ja põhjusliku seose kohta.

Euroopa Kohus märkis esmalt, et **liidu õigusega ei ole vastuolus, kui kannatanul on võimalik esitada erinevaid kaudseid tõendeid, mis üksteist toetades võimaldavad asja lahendaval kohtul kinnitada oma veendumust vaktsiini puuduse olemasolu ning põhjusliku seose kohta selle puuduse ja tekkinud kahju vahel.** Seejuures oleks võimatu tuvastada tootja vastutust olukorras, kus arvestataks vaid meditsiinilistest uuringutest tulenevaid kindlaid tõendeid. Ühtlasi kahjustaks see direktiivi kasulikku mõju ja eesmärke: tarbijate ohutuse ja tervise kaitse ning vajadus tagada tänapäevasele tehnoloogilisele tootmisele omaste riskide õiglane jaotamine kahjukannatanu ja tootja vahel.

Kahjukannatanu peab tõendama kõigi liikmesriigi õiguses üldiselt lubatud tõendamisviisidega – eelkõige tõsiste, täpsete ja üksteist toetavate kaudsete tõenditega – vaktsiini puudust ja põhjuslikku seost. Lisaks märkis kohus, et **ajaline lähedus vaktsiini manustamise ja haiguse tekkimise vahel, isiklike ja perekondlike varasemate vastava haiguse juhtude puudumine ning oluline hulk dokumenteeritud juhtumeid, kui see haigus on pärast vaktsiini manustamist ilmnenu, kujutavad endast a priori kaudseid tõendeid.** Loetletud võivad seega koostoimes viia olenevalt olukorrast liikmesriigi kohtu järelaluseni, et kahjukannatanu on täitnud direktiivis sätestatud tõendamiskoormise. Eeskätt siis, kui need kaudsed tõendid võimaldavad järeldada, et vaktsiini manustamine on kõige usutavam selgitus haiguse tekkimise kohta, mistõttu ei paku vaktsiin õigustatult oodatud ohutust.

Siiski ei saa kohtu hinnangul kehtestada eeldustel põhinevat tõendamisviisi, mis võimaldaks automaatselt tõendada põhjusliku seose olemasolu, kui teatud eelnevalt kindlaks määratud konkreetset kaudsed tõendid on esitatud. Selline tõendamisviis kahjustaks direktiivis sätestatud tõendamiskoormist puudutavat reeglit.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-126/16: Federatie Nederlandse Vakvereniging jt (eelotsus – töötajate kaitse, pre-pack-tehing)

Euroopa Kohtu otsus, 22. juunil 2017

Lastehoiuga tegelev äriühing Estro Groep BV esitas Hollandi kohtule avalduse ajutise halduri määramiseks. Läbirääkimiste käigus oli aga otsustatud pärast *pre-pack*-tehingut¹ oluline osa äriühingust taasalustada. Äsjaloodud ettevõtte Smallsteps ostis pärast pankroti välja kuulutamist *pre-pack*-tehinguga suurema osa Estro Groep BVi asutustest ning kohustus pakkuma tööd ca 72% senistest töötajatest. Kaebajatele uut töölepingut ei pakutud. Seetõttu leidsid nad riigisisesele kohtule esitatud hagnis, et Estro Groepi ja Smallstepsi vahel sõlmitud *pre-pack*-tehingu suhtes kohaldub direktiiv 2001/23 (ettevõtjate, ettevõtete või nende osade üleminekul töötajate õigusi kaitsvate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta). Ühtlasi tuleks neid pidada töötingimuste säilitamisega Smallstepsi täieõiguslikeks töötajateks.

Euroopa Kohus analüüsis otsuses, kas direktiivi järgi säilib töötajate kaitse olukorras, kus ettevõtte üleminek toimub pärast pankroti väljakuulutamist *pre-pack*-tehingu raames, mis on ette valmistatud enne pankrotti ja ellu viidud viivitamatult pärast pankroti väljakuulutamist. Lisaks uuris kohus, kas on oluline, et *pre-pack*-tehingu eesmärgidena jätkatakse ühtlasi asjaomase ettevõtte tegevust ja suurendatakse ettevõtte kõikide võlausaldajate jaoks üleminekust saadavat tulu.

Kohus rõhutas esmalt, et **direktiivis sätestatud töötajate kaitsekorda puudutavaid erisusi tuleb tõlgendada kitsalt**. Täpsemalt peab võõrandaja vastu olema algatatud pankrotimenetlus või analoogiline maksejõuetusmenetlus. Nii ei saa antud tingimust laiendada tehingule, millega pankrotti ette valmistatakse, kuid mis selleni ei vii. Pärast pankrotti ellu viidav tehing võib seega direktiivi mõistes „pankrotimenetluse“ alla kuuluda.

Lisaks nõutakse direktiivis, et pankroti- või maksejõuetusmenetlus on algatatud võõrandaja varade likvideerimiseks. Kohtupraktika järgi **ei vasta sellele tingimusele menetlus, mille eesmärk on asjassepuutuva ettevõtte tegevuse jätkumine**. Euroopa Kohtu hinnangul on aga vaidlusaluse *pre-pack*-tehingu eesmärgiks valmistada ette ettevõtte võõrandamise kõikvõimalikud üksikasjad, et pärast pankroti väljakuulutamist oleks võimalik kiirelt taaskäivitada jätkusuutlikud ettevõtte üksused. Ettevõtte väärtuse ja töökohtade säilitamise nimel välditakse sellega katkestust, mille põhjustaks ettevõtte tegevuse järsk lõpetamine pankroti väljakuulutamise hetkel. Kuigi *pre-pack*-tehingu eesmärk on ka võlausaldajate nõuete rahuldamise maksimeerimine, ei õigusta see siiski töötajate kaitsekorda puudutava erisuse rakendamist.

Euroopa Kohus lisas, et pankroti väljakuulutamisele eelneval *pre-pack*-tehingu staadiumil ei ole käesoleval juhul riigisiseses õiguses mingit alust. Muuhulgas haldab näiteks tehingut kohtu kontrolli asemel ettevõtte juhtkond, kes peab maksejõuetu ettevõtte müüki ette valmistavaid läbirääkimisi ja teeb otsuseid. Seetõttu ei vasta vaidlusalune tehing kõigile direktiivi nõuetele, mis lubaksid teha erandi töötajate üldisest kaitsekorrast.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

¹ Hollandi kohtute praktikas kasutatav ning seadusega sätestamata varaga seotud tehing, mis valmistatakse ette enne pankroti väljakuulutamist kohtu määratud ajutise halduri kaasabil ning mille haldur viivitamatult pärast pankroti väljakuulutamist ellu viib.